

Ki etahi whenua he raumati te wa kaha o te mate nei. Ki etahi wahi ko te ngahuru. Ki te Tai Rawhiti nei ko te takurua te wa kaha.

Hei te tekau marima, ka ahu atu ki te toru tekau nga tau kaha te pangia e te piwa. Tena ano nga take i kaha ai ki ena tau o te tangata. Pangia ai ano ra nga tamariki pakupaku i raro i te tekau marima ka heke ki te kotahi tau. Engari he iti te pangia o ena. Pangia tonutia ai ano nga pakeke o te 40, tae atu ki te 60 tau. *Kia mohio ra tataau, ko te mate nei no nga tau tai-tamariki o te tangata ara, tekau-marima ki te toru tekau*

TE WAHI E TAU ANA TE MATE.

Te wahi e kaha ana te mate piwa ko roto o te whekau paku. I te wa kore mate o te whekau, mehemea ka tapahia, ka kitea etahi mea e tipu ana penei i te ngakahi pakupaku nei. I kaha ake to ratau nei pango i to te toenga atu o te whekau. He ngohe ngohe ki te whawha atu; engari he matotoru ake i etahi wahi o te whekau. I timata atu aua mea i tetahi pito o te tero paku, tae noa ki tona hononga atu ki te tero nui. Te ingoa o aua mea ki nga tohunga he "Pegers' Patches." Ko Peger hoki te tangata tuatahi nana i whakaatu aua mea ki te ao tohungo. Ko te hanga a aua "patches" no te momo e kia nei he "lymphoid tissues," penei me nga "tonsils."

Ko nga "Peger's patches" nei te pua taunga o nga ngarara o te mate piwa taipo. Ka tau ki kona ka whakapupuhitia; tuarua, ka whakapirautia; tuatoru ka heke te pirau ka takoto he kiko ora ka toto; tuarua ka pakaru taua wahi. Ko te take tena e pupuhi na te puku o te turoro pangia e te piwa taipo. Ka pangia te whekau e te mate, ka ngoikore, kaore e kaha ki te mahi i taia mahi: ara, ki te pana i te hau kino, i te paru kino ki waho. Ka noho te hau i roto; ka whakapupuhitia. te puku. He wa ano, ka kaha te pahore o te "Peyer's patch," ka torohi te turoro. Ko te wera o te kiri, me te anim, me te uguu-ngutu ahi i ahu katoa atu i te parekereke o te mate kei roto i te whekau. Koiane te kaupapa o te tiaki a nga takuta i te mate nei te piwa taipo he mohiotia kei te whekau taua mate, a, he pahore nui kei reira. Ki te kore e waiho ka ata tau ana te whekau e mate nei ka pakaru, ka hemo te turoro. E hara hei takaro ma nga takuta e kore nei e hoatu he kai maro, ara miti, kumara, parareka, puha, paraoa, ma te turoro. E hara hoki i te whakaaro kohuru. Tupono ana te takuta ki te turoro piwa taipo penei ana ona whakaaro: "He pahore kei roto i te whekau. Kua he kai maro e hoatu. Ki te hoatu he kai maro, ka pakaru te whekau ka hemo. Kua e whangaia ki nga rongoa whakatikotiko kaha, kei rurerurea ka pakaru te whekau," Tena matakitaki mai ki te he o ta te Maori e whangai nei i te turoro piwa ki te mutunga mai o te rongoa whakati-matau nei kore e hoatu katoroera, tote rongoa, me etahi atu